

DUŠAN PETROVIČ

Slika 2: Prizor z druženja udeležencev po otvoritvi.

inštalacijo Dunaj 360° in skupinsko izkušnjo kartiranja Dunaja. Konferenca je vedno priložnost tudi za sestanke in srečanja, tako formalna kot neformalna; posebej v organizaciji, kot je ICA, ki deluje povsem na osnovi izvoljenih predstavnikov brez stalno zaposlenega osebja.

Kot vsakič ponovno obžalujem, da se je tako zanimivega dogodka na dostopni oddaljenosti iz Slovenije udeležila le dvojica iz Slovenije, oba, ki imava v okviru ICA tudi formalne zadolžitve. Kartografija danes nikakor ni več zgolj izdelava kart, temveč vključuje številne vidike pridobivanja podatkov, njihove obdelave in uporabe, posredovanje uporabnikom upošteva njihove raznolikosti, sodelovanje z drugimi strokami, spremljanje aktualnega dogajanja v svetu, podporo pri reševalnih akcijah in spremljanju stanja planeta, pa tudi pri raziskovanjih prostorov izven Zemlje. Vse te tematike so izjemno zanimive za vse, ki se ukvarjamo s prostorskimi podatki in odločanjem na njihovi podlagi. Ker bo tudi naslednja svetovna kartografska konferenca prihodnje leto v Slovencem precej manj dostopni lokaciji, v kanadskem Vancouvru, vsem, ki nas zanima dogajanje na širšem področju kartografije, ostane pričakovanje naslednje Evropske kartografske konference predvidoma leta 2026 na še ne določeni lokaciji.

Dušan Petrovič

4. mednarodni znanstveni simpozij UNGEGN – RHD

Rim, Italija, 11.–13. 9. 2024

Zveza geografov Italije je pod okriljem Jezikovno-geografskega oddelka za romanske in grški jezik (RHD oziroma *Romano Hellenic Division*), ki je del Skupine izvedencev Organizacije združenih narodov za zemljepisna imena (UNGEGN, *United Nations Group of Experts on Geographical Names*), v Rimu organizirala 4. mednarodni znanstveni simpozij z naslovom *Toponimi kot znamenje identifikacije*,

MATJAŽ GERŠIČ

Slika 1: Vila Celimontana – sedež Zveze geografov Italije.

ARHIV ORGANIZATORIA

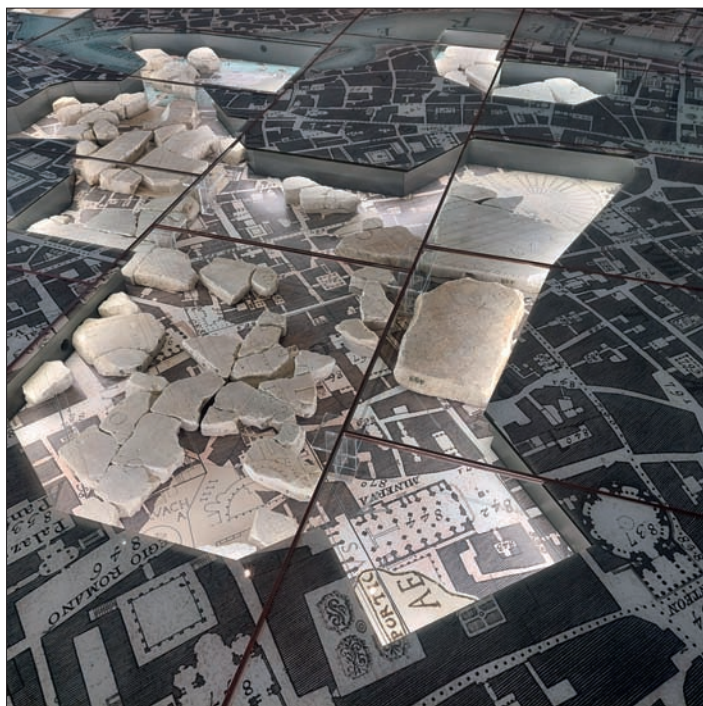

Slika 2: Matjaž Geršič ob predstavitvi prispevka.

ARHIV ORGANIZATORIA

Slika 3: Udeleženske in udeleženci simpozija.

MATJAZ GERŠIČ

Slika 4: Fragment zemljevida
oziroma načrta Forma Urbis
Romae.

lokacije, posedovanja, pripadnosti, ločevanja in spoštovanja človeških kultur, na katerem se je zbralo preko 50 udeleženk in udeležencev iz desetih držav. Simpozij je potekal v Vili Celimontana (znani tudi kot Vila Mattei; slika 1), kjer ima Zveza geografov Italije svoj sedež. Zveza je vilo dobilo v dar od države leta 1926, potem ko jo je Italija po koncu prve svetovne vojne zaplenila bavarskemu baronu Richardu Hoffmanu. Vila je bila sicer zgrajena v 16. stoletju. Locirana je na vrhu griča Celio na jugovzhodu Rima, obdajajo pa jo prostrani vrtovi.

V okviru simpozija so bile organizirane štiri znanstvene sekcije, ogled razstave ter ogled muzeja *Forma Urbis Romae*. V znanstvenih sekcijah je bilo predstavljenih 34 prispevkov. Večinoma so bili osredinjeni na Italijo oziroma italijanske vire. Spodaj podpisani sem predstavil prispevek z naslovom *Italijanska imena v Sloveniji* (slika 2). Nekatera od njih nastopajo v vlogi endonimov, druga v vlogi eksonimov. V okviru prispevka sem analiziral arhivske kartografske vire od 16. stoletja dalje, posebno pozornost pa sem namenil zakonodajnemu okviru dvojezičnosti v slovenski Istri, ki se začne Londonskim sporazumom z leta 1954. Posebno poglavje je obravnavalo italijanske eksonime v Sloveniji. To pa ni bil edini slovenski prispevek. Predstavniki Slovencev v Italiji so v svojem predavanju izpostavili pomen pomembnosti skrbi za ohranjanje zemljepisnoimenske dediščine manjšin v Furlaniji Julijski krajini.

Naslov razstave, ki so jo pripravili organizatorji, je bil *Zemljevidi in toponimi iz našega sveta v druge svetove*. Avtorji razstave ugotavljajo, da sta kartiranje in ustvarjanje toponimov ključna koraka v vsakem procesu teritorializacije. Posameznikom in skupinam omogočata spoznati nov prostor in določiti predmete, ki so pomembni za vse oblike človeške prisotnosti in dejavnosti. To se je dogajalo skozi celotno zgodovino človeštva na Zemlji in poteka tudi v času, ko človeštvo v bližnji in daljni prihodnosti načrtuje svoje prve korake na drugih nebesnih telesih, kot sta Luna ali Mars. Fazi opazovanja sledi faza kartiranja z različnimi metodami; zemljevidi pa so osnova za vzpostavitev konceptualnega okvira o predstavljenih prostorih ter vzpostavitev referenčnih točk in struktur, v okviru katerih toponimi dobijo status identifikatorjev. Toponimi so povezani s samim dejanjem raziskovanja in vzpostavljanjem postojank; postojank, ki jih lahko raziskovalci neposredno obiščejo ali pa so ustvarjene kot okolje za posredno raziskovanje z avtomatiziranimi napravami in napravami za daljinsko zaznavanje. Toponimi, poleg svoje tehnične in simbolne vloge odražajo tudi pojmovanje raziskovalcev, ki so jih oblikovali, in njihov odnos do oddaljenih okolij in krajev. Namen razstave je izobraževati in ozaveščati o pomenu toponimskih nalog v človeškem raziskovanju in morebitni vzpostavitvi postojank na nebesnih telesih. Po primerjalnem pristopu so predstavljeni primeri dodeljevanja toponimov na Zemlji, Luni in Marsu, o katerih se razmišlja kot o geografskih okoljih, v katerih se je razvila človeška prisotnost, ki je začela svojo pot zunaj svojih prvotnih meja in se bo vzpostavilo v prihodnosti.

Simpozij smo sklenili z obiskom v letošnjem letu odprtega muzeja *Forma Urbis*. V muzeju je predstavljen *Forma Urbis Romae* ali Severanov marmorni načrt (slika 4). Gre za ogromen marmorni zemljevid starega Rima, ki je nastal pod cesarjem Septimijem Severom med letoma 203 in 211 po Kristusu. Prvotno je meril 18 m v širino in 13 m v višino ter je bil vklesan v 150 marmornih plošč, nameščenih na notranji steni Templja miru. Zemljevid je bil izdelan v merilu približno 1 : 240 in je bil dovolj podroben, da je prikazoval tlorise skoraj vsakega templja, kopališča in drugih pomembnih stavb v osrednjem Rimu. Meje načrta so bile določene na podlagi razpoložljivega prostora na marmorju in ne po geografskih ali političnih mejah, kot je to običajno na sodobnih zemljevidih. Zemljevid je bil orientiran proti jugu. Na zemljevidu so imena in načrti javnih stavb, ulic in zasebnih hiš. Ustvarjalci so uporabili posebne kartografske znake za na primer stebre, stopnišča in akvedukte. Načrt so v srednjem veku postopoma uničili, marmorne kose pa so uporabili kot gradbeni material ali za izdelavo apna. Leta 1562 je kipar Giovanni Antonio Dosio izkopal fragmente *Forma Urbis* z najdišča v bližini cerkve Svetih Kozme in Damjana pod vodstvom Torquata Contija, ki je od cerkvenih kanonikov odkupil pravico do izkopavanja. Conti je najdene fragmente podaril kardinalu Alessandru Farneseju, ki jih je zaupal svojemu knjižničarju Onofriu Panviniju in antikvarju Fulviu Orsiniju. Skupno je bilo od takrat v obliki več kot tisoč marmornih odlomkov pridobljenih približno 10 % prvotne površine načrta.

Matjaž Geršič